

INTEGRÁLT
JOGVÉDELMI
SZOLGÁLAT

**IDŐS EMBEREK BUDAPESTI SZOCIÁLIS SZAKOSÍTOTT
ELLÁTÁSI SZAKMATÁMOGATÁSI CSOPORTJA
2023.10.18.**

***„KORLÁTOZÓ INTÉZKEDÉSEK
SZAKSZERŰ ALKALMAZÁSA IDŐSEK
OTTHONAIBAN”***

JOGSZABÁLYI HÁTTER

1993. évi III. törvény rendelet

a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról

1/2000 (I. 7.) SzCsM rendelet

a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről

1997. évi CLIV. törvény

az egészségügyről

60/2004 (VII. 6.) ESzCsM rendelet

a pszichiátriai betegek intézeti felvételének és az ellátásuk során alkalmazható korlátozó intézkedések szabályairól

JOGSZABÁLY HATÁLYA ALÁ UTALÁS

1993. évi III. törvény 94/G§ (1)-(2) bek.

Az Eütv. 188. § d) pontjában meghatározott betegeket (*pszichiátriai beteg*) ellátó valamennyi bentlakásos intézményben az Eütv. szerinti veszélyeztető vagy közvetlen veszélyeztető magatartás tanúsítása esetén a pszichiátriai betegek jogaira vonatkozó rendelkezések figyelembevételével az Eütv. 192. §-át kell alkalmazni az e § szerinti eltérésekkel.

Az Eütv. 192. §-a alkalmazása során az Eütv. szerinti kezelőorvos feladatait az intézmény orvosa látja el, valamint a korlátozó módszerek, eljárások (a továbbiakban együtt: korlátozó intézkedés) alkalmazását a külön jogszabályban meghatározott írásos formában kell dokumentálni. Az intézmény orvosának elérhetősége hiányában az intézményvezető által műszakonként kijelölt, a korlátozó intézkedés alkalmazására döntési joggal rendelkező ápoló jogosult az intézkedés elrendelésére, ebben az esetben az intézmény orvosát és az intézmény vezetőjét a korlátozó intézkedés alkalmazásáról haladéktalanul tájékoztatni kell.

1/2000 (I. 7.) SzCsM rendelet 101/A. § (1)

A pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek és fogyatékos személyek bentlakásos intézményében ha az ellátott személy veszélyeztető vagy közvetlen veszélyeztető magatartást tanúsít, az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény vonatkozó rendelkezéseit kell értelemszerűen alkalmazni.

60/2004 (VII. 6.) ESzCsM rendelet 1.§ (2) bek.

E rendelet 4-7. §-ában foglalt rendelkezéseket a pszichiátriai betegeket ellátó szociális intézményben a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendeletre figyelemmel, az abban foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

FONTOS!

60/2004 (VII.6.) ESzCsm rendelet 5§ (9) bekezdés

- Értelmi fogyatékoság és demencia következtében tartós veszélyeztető magatartást mutató, szabad mozgásukban folyamatosan korlátozott pszichiátriai betegeknek az osztály, a részleg és az intézet elhagyásának megtagadása és megakadályozása, az intézet területén történő mozgás korlátozása esetén - ide nem értve a (8) bekezdés szerinti fizikai korlátozásokat (Elkülönítés, testi kényszer, rögzítés és lekötés) a (7)bekezdés szerinti felülvizsgálatot, dokumentációt és jelentést
168 óránként kell elvégezni.

Pszichiátriai beteg

Eütv. 188.§ d) pontjában meghatározott beteg =>

az a beteg, akinél a kezelőorvos a BNO X. Revíziója szerinti

- Mentális és Viselkedészavar (F00-F99), illetve(F00 Demencia)

- szándékos önártalom (X60-X84)

diagnózisát állítja fel.

Pszichiátriai intézet:

- Minden olyan egészségügyi szolgáltatást [vagy azt is nyújtó](#) ellátóhely, amely -
- pszichiátriai betegek pszichiátriai betegségükből eredő ellátását, felügyeletét, gondozását napi 24 órán át biztosítja,
- függetlenül az intézmény által nyújtott egyéb szolgáltatásoktól, fenntartójától és elnevezésétől.

Ennek minősül továbbá:

- pszich. betegek járóbeteg-szakellátását végző pszich. intézmény
  - pszich. betegek otthona, rehab. intézete, átmeneti intézménye
- (külön jogszabály az eltérő szabályokra, pl: 1/2000 SzCsM rend.)

Veszélyeztető magatartás => kötelező gyógykezelés

A beteg - mentális zavara következtében - saját vagy mások életére, testi épségére, egészségére **jelentős veszélyt** jelenthet, és a kezelés hiánya állapotának további romlását eredményezné, amely a 196. § c) pontja szerinti gyógykezeléssel hárítható el, de a megbetegedés jellegére tekintettel a sürgős intézeti gyógykezelésbe vétel nem indokolt.

Közvetlen veszélyeztető magatartás => sürgősségi gyógykezelés

A beteg - akut mentális zavara következtében - saját vagy mások életére, testi épségére, egészségére közvetlen és **súlyos veszélyt** jelent, és az azonnali kezelés hiánya állapotának további romlását eredményezné, amely a 196. § b) pontja szerinti azonnali intézeti gyógykezeléssel hárítható el.

A KORLÁTOZÁSOK FORMÁI I.

Pszichikai korlátozás

a) A pszichiátriai beteg felszólítása a veszélyeztető, illetve a közvetlen veszélyeztető magatartástól való tartózkodásra, illetve az ilyen magatartások abbahagyására, valamint a veszélyeztető, illetve a közvetlen veszélyeztető magatartás elhárítását célzó beavatkozásokkal, kezelésekkkel történő együttműködésre való felszólítás.

Fizikai korlátozás

A pszichiátriai beteg szabad mozgásának megtagadása, illetve mozgási szabadságának testi kényszerrel, fizikai és mechanikai eszközökkel, berendezésekkel való korlátozása, így különösen az osztály, a részleg és az intézet elhagyásának megtagadása és megakadályozása, az intézet területén történő mozgás korlátozása, az elkülönítés, a testi kényszer, a rögzítés, valamint a lekötés.

A KORLÁTOZÁSOK FORMÁI II.

Kémiai vagy biológiai korlátozás

A veszélyeztető, illetve a közvetlenül veszélyeztető magatartás elhárításához szükséges mennyiségű gyógyszer beleegyezés nélkül történő alkalmazása(szükség esetén fogalma – tudatmódosító szer)

Egyéb korlátozás

A fizikai, kémiai vagy biológiai, illetve ezek komplex alkalmazásával történő korlátozás.

+ Dokumentáció megismerésének korlátozása

A pszichiátriai beteg esetében kivételesen korlátozható a betegnek az egészségügyi dokumentáció megismeréséhez való joga, ha alapos okkal feltételezhető, hogy a beteg gyógyulását nagymértékben veszélyeztetné, vagy más személy személyiségi jogait sértené az egészségügyi dokumentáció megismerése. A korlátozás elrendelésére kizárólag orvos jogosult. (Eütv.193. §)

A korlátozás alapelvei

- A korlátozó intézkedés alkalmazására csak az ellátott pszichés megnyugtatójának megkísérlését követően kerülhet sor.
- A korlátozó intézkedés, eljárás nem lehet büntető jellegű.
- Csak addig tarthat, és csak olyan mértékű és jellegű lehet, amely a veszély elhárításához feltétlenül szükséges.
- Az intézkedés csak addig maradhat fenn, amíg a veszélyeztető vagy közvetlen veszélyeztető állapot tart.

Magyarország Alaptörvénye

IV. Cikk

(1) Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz.

(2) **Senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani.**

(4) Akinek szabadságát alaptalanul vagy törvénytelenül korlátozták, kárának megtérítésére jogosult.

EGÉSZSÉG MEGÓVÁSA ÉRDEKÉBEN TETT INTÉZKEDÉSEK

- **ÁGY RÁCS**
- **5 PONTOS RÖGZÍTŐ KERESZÉKBEN**
- **HEVEDER ALKALMAZÁSA**

EZEK DOKUMENTÁLÁSA GONDOZÁSI LAPON ORVOS UTASÍTÁSÁRA

- A megtett intézkedés, eljárás nem lehet büntető jellegű.
- Csak addig tarthat, és csak olyan mértékű és jellegű lehet, amely a mobilitás idejére feltétlenül szükséges.
- Az intézkedés csak addig maradhat fenn, amíg az egészség megóvásának érdeke megkívánja

(egész nap, egész éjjel, minden áldott nap)

Egészség megóvása érdekében tett intézkedések

eljárásrendjének célja :

Az otthonban élő ellátottak testi épségének megóvása érdekében tehető intézkedések egységes értelmezése, az eljárásrend egységesítése, a dolgozói tevékenység szabályozása.

Különös tekintettel a korlátozó intézkedésekben nevesített veszélyeztető és közvetlen veszélyeztető magatartás esetén **teendőktől eltérő szabályokra**.

A törvényekkel, rendeletekkel összhangban végrehajtott intézkedések ne sértsék az ellátott személy jogait, testi és lelki épségét.

FOGALOM MEGHATÁROZÁSOK

- **Rögzítés:** Olyan esetekben alkalmazható, amikor a lakó állapotából kifolyólag képtelen önmagát megtartani egy széken, fotelben vagy kerekesszékekben
- **Ágyrács használata:** Olyan esetekben alkalmazható, amikor a lakó állapotából kifolyólag az ágyáról leeshet
- **Épület elhagyása kísérettel:** Olyan esetekben alkalmazható, amikor a lakó állapotából kifolyólag térben időben dezorientált, nem képes felmérni az épületben és azon kívüli közlekedési veszélyeket,

EGESZSÉG MEGÓVÁSA ÉRDEKÉBEN TETT INTÉZKEDÉSEK ALAPELVEI

- Az eszközök használata csak akkor és addig alkalmazható, illetve, olyan mértékű és jellegű lehet, amely a lakó állapotából adódóan szükséges.
- Az eszközök használata esetén az ellátott állapotát, fizikai, higiénés és egyéb szükségleteit folyamatosan ellenőrizni és biztosítani kell.
- Minden esetben az eljárásrendben foglaltak alkalmazását megelőzi az orvos írásos engedélye és az ellátott ápolási dokumentációjában annak dokumentálása.

Panaszjog gyakorlásának szabályai

- Az eszközök alkalmazása ellen az ellátást igénybe vevő vagy törvényes képviselője panasszal élhet az intézmény fenntartójánál. A panasz kivizsgálásához és a döntéshez a fenntartó orvos szakvéleményét veszi igénybe.
- Az intézményvezető tizenöt napon belül köteles a panasztevőt írásban értesíteni a panasz kivizsgálásának eredményéről.
- Amennyiben a panaszos az intézményvezető, illetve fenntartó válaszát nem tartja kielégítőnek, szóban, vagy írásban az ellátottjogi képviselőhöz fordulhat, akinek az elérhetőségei az otthonban mindenki számára hozzáférhető módon kifüggesztésre kerültek.

Sérülő alap és ellátotti jogok

- **emberi méltósághoz való jog** (hangnem, megfelelő eszközök, szemérmesség-ruházat, központi hely-háttal-szemből stb.)
- **az élethez való jog** (ápolói-gondozói felügyelet)
- **a testi épséghez való jog** (bútorzat, berendezési tárgyak életkori sajátosságoknak megfelel, egészségi és mozgásállapotnak megfelelő környezet, felügyelet biztosítása, bántalmazás)
- **a testi-lelki egészséghez való jog** (szabadidős tevékenység, foglalkozás, mentális gondozás, egészségügyi ellátás, személyre szabott bánásmód, hitélet gyakorlása, társas kapcsolatok, intézményen belüli közösségek)
- **az intézményen belüli és intézményen kívüli szabad mozgásra** (eltávozás, szabadság)

Sérülő alap és ellátotti jogok II.

- **társadalmi kapcsolatok fenntartásához való jog** (más személyekkel történő kapcsolat létesítése, meglévő kapcsolat tartása, intézmények, szolgáltatások igénybevétele, elérése, kulturális, művészeti, sport, szabadidős tevékenység, közszolgáltatások igénybevétele)
- **a képességek, készségek fejlesztéséhez, illetve az állapotfenntartás vagy javítás lehetőségeinek megteremtéséhez való jog**(készségfejlesztés, tanácsadás, gyógypedagógiai segítségnyújtás, foglalkoztatás, egészséges és biztonságos munkavégzés feltételei, csoportos beszélgetés, pszichoterápiás foglalkozás, szabadidő kulturált eltöltése, gondozási tervek megvalósítása, rehabilitációs tervek megvalósítása, egyéni foglalkoztatási tervek, aktivitást segítő fizikai tevékenységek(séta, sport, levegőztetés), szellemi és szórakoztató tevékenységek(előadás, olvasás, felolvasás, rádió, tv, kártya stb), kulturális tevékenységek(mozi, színház, stb), terápiás és képességfejlesztő foglalkozás, képzés célú foglalkozás(rehab int), fejlesztő foglalkoztatás)
- **az önrendelkezéshez való jog**(együttélés szabályai, intézményből való eltávozás, visszatérés, kapcsolattartás, személyes tárgyak, személyes értékek, saját ruházat, vallásgyakorlás, intézmény által szervezett programok, pénzkézelés, jövedelem felhasználás, életvitellel kapcsolatos együttélési szabályok, lakhatást, támogatást érintő döntés szabadsága ,

INTEGRÁLT
JOGVÉDELMI
SZOLGÁLAT

INTEGRÁLT
JOGVÉDELMI
SZOLGÁLAT

INTEGRÁLT
JOGVÉDELMI
SZOLGÁLAT

INTEGRÁLT
JOGVÉDELMI
SZOLGÁLAT

INTEGRÁLT
JOGVÉDELMI
SZOLGÁLAT

INTEGRÁLT
JOGVÉDELMI
SZOLGÁLAT

**"Amit akartok, hogy veletek tegyenek az emberek,
ti is tegyétek velük."**

Máté 7,12

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

Filotásné Ugrics Katalin

KMR-KDR ellátottjogi képviselő/ referens

INTEGRÁLT JOGVÉDELMI SZOLGÁLAT

Közép-Dunántúli Regionális Iroda

8000 Székesfehérvár Horvát István út 16-18.

Mobil: +36 (20) 489 9527

E-mail: katalin.ugrics@ijsz.bm.gov.hu

Web: www.ijsz.hu

Az előadói kérdések:

- Korlátozó intézkedés és az egészség megóvása érdekében tett korlátozások között milyen (mik) különbségek vannak?
- Mik a határai a korlátozó intézkedésnek, illetve az egészség megóvása érdekében tett intézkedéseknek?
- Milyen ellátotti jogok sérülhetnek mind két esetben az alkalmazásukkor?